

Jodi Picoult

namu
taisyklės

Alma littera

E M A

Visur, kur tik pažiūriu, matyti grumtynių pėdsakai. Paštas pasklidęs ant virtuvės grindų, taburetės apverstos. Telefonas numestas nuo stovo, baterijos tabaluoja ant laidų virkštelių. Ant svetainės slenksčio neryški pėdos žymė į mano negyvo sūnaus Džeikobo pusę.

Jis kaip jūrų žvaigždė išsikėtojęs prie židinio. Smilkinys ir rankos kruvinos. Valandėlę negaliu pajudėti, negaliu įkvėpti.

Staiga jis atsisėda.

– Mama, – sako Džeikobas, – tu net *nesistengi*.

„Tai netikra“, – primenu sau ir žiūriu, kaip jis vėl atsigula lygiai tokia pat poza – ant nugaros, atmetęs kojas į kairę.

– Buvo grumtynės, – neryžtingai sakau.

Džeikobo lūpos beveik nekruta.

– Ir?..

– Tau buvo trenkta per galvą. – Aš atsiklaupiu, kaip jis man šimtą kartų buvo sakęs, ir pamatau krištolinį žadintuvą, paprastai stovintį ant židinio atbrailos. Dabar jis kyšo iš po sofos. Atsargiai paimu ir išvystu, kad kampas kruvinas. Mažyliu pirštu paliečiu skystį ir lyžteliu.

– Oi, Džeikobai, negi vėl išpylei visą kukurūzų sirupą...

– Mama! Susikaupk!

Susmunku ant sofos, atsargiai laikydama rankose žadintuvą.

– Atėjo plėšikai, o tu juos išvijai.

Džeikobas atsisėda ir atsidūsta. Nuo maistinių dažų ir kukurūzų sirupo jo tamsūs plaukai sulipę; akys švyti, nors sūnus vengia mano žvilgsnio.

– Tu nuoširdžiai manai, kad aš du kartus inscenizuosiu tą patį nusikaltimą? – Jis atgniauzia kumštį, ir aš pirmą kartą išvystu šilkinių kaip kukurūzo siūlai plaukų kuokštą. Džeikobo tėvas blondinas – ar

bent *buvo* blondinas, kai prieš penkiolika metų mus paliko: mane, Džeikobą ir Teo, jo naujagimį šviesiaplaukį broliuką.

– Tave nužudė *Teo*?

– Dievaži, mama, šį nusikaltimą būtų išaiškinęs darželinukas, – pašokdamas sako Džeikobas. Veidu varva netikras kraujas, bet sūnus nieko nepastebi; kai jis susidomėjęs nusikaltimo vieta, ko gero, greta galėtų sprogti branduolinė bomba, o jis nė nekrūptelėtų. Džeikobas eina prie pėdos žymės kilimo pakraštyje ir rodo. Dabar, žvilgtelėjusi antrą kartą, pastebiu vaflišką „Vans“ riedlentininko batų, kuriems Teo taupė pinigų kelis mėnesius, raštą ir paskutines dvi firmos ženkle raudes – NS, išdegtas guminiame pade. – Virtuvėje kilo muštynės, – aiškina Džeikobas. – Jos baigėsi, kai gindamasis mečiau telefoną ir įlėkiau į svetainę, kur Teo nukalė mane žadintuvu.

Sulig tais žodžiais šypteliau.

– Kur girdėjai šį žodį?

– Keturiasdešimt trečioje „Kovotojų su nusikaltimais“ serijoje.

– Žinok, tai reiškia trenkti. Nebūtinai žadintuvu*.

Džeikobas abejingai blėsteli akimis. Jis gyvena tiesioginių prasių pasaulyje: tai vienas skiriamųjų jo ligos požymių. Prieš daugelį metų, kai kėlėmės į Vermontą, sūnus paklausė, koks tas kraštas. „Daug žalumos, – atsakiau, – laukai banguoja kaip jūra.“ O jis pravirko. „Ar nenuskėsime?“ – paklausė.

– Bet koks motyvas? – klausiu, ir kur buvęs, kur nebuvęs laiptais atidunda Teo.

– Kur tas apsigimėlis? – klykia jis.

– Teo, *nedrįsk* vadinti brolio...

– Gal susitariam, kad nustosiu jį vadinti apsigimėliu, kai jis nustos vogti daiktus iš mano kambario? – Aš instinktyviai atsistoju tarp jo ir brolio, nors Džeikobas visa galva už mudu aukštesnis.

– Aš nieko iš tavo kambario nevogiau, – sako Džeikobas.

– Kurgi ne. O mano batai?

– Jie buvo *prieškambaryje*, – pataiso Džeikobas.

– Daunas, – murmteli Teo po nosimi, ir aš pamatau, kaip sužai- buoja Džeikobo akys.

– Aš *ne* daunas, – sukriokia jis ir puola brolių.

* Clock – žadintuvas. To clock – trenkti, ypač į galvą (*žarg.*).

Ištiesiu ranką ir sulaikau jį.

– Džeikobai, – sakau, – negalima imti Teo daiktų, jo neatsiklausus. O šito žodžio, Teo, kad daugiau negirdėčiau, antraip *aš* paimsiu tavo batus ir išmesiu su šiukšlėmis. Aišku?

– Dingstu iš čia, – niurna Teo, droždamas į prieškambarį. Po valandėlės trinkteli durys.

Einu paskui Džeikobą į virtuvę ir matau, kaip jis traukiasi į kampą.

– *Šiuo atveju... mes nesupratome vienas kito*, – murma Džeikobas, nutęsdamas žodžius. Jis atsitupia ir apkabina kelius.

Nerasdamas žodžių išreikšti savo jausmams, jis pasiskolina svetimą tekstą. Šie iš „Kietuolio Luko“: Džeikobas prisimena visų matytų filmų dialogus.

Pažįstu daugybę tėvų, kurių vaikai yra dešiniame autizmo spektro gale ir visiškai nepanašūs į Džeikobą, turintį Aspergerio sindromą. Jie tvirtina, kad man labai pasisekė, juk sūnus kalba, nepaprastai protingas, gali išardyti ir per valandą sutaisyti sugedusią mikrobangų krosnelę. Jie mano, kad didžiausia kančia – turėti sūnų, užsidariusį savo pasaulėlyje ir nežinantį, jog yra platesnis pasaulis pažinimui. Bet pamėginkite auginti sūnų, kuris užsidaręs savo pasaulėlyje, bet *nori* bendrauti. Sūnų, kuris stengiasi būti kaip visi, bet nuoširdžiai nesugeba.

Raminamai tiesiu ranką, bet susilaikau – nuo prisilietimo Džeikobas gali pasiusti. Sūnui nepatinka, kai kas nors spaudžia jam ranką, tapšnoja per nugarą ar šiauria plaukus.

– Džeikobai, – prabylu ir suprantu, kad jis nepyksta. Pakelia ragelį telefono, prie kurio pasilenkęs sėdėjo, ir rodo man juodą dėmę ant šono.

– Pražiopsojai ir piršto atspaudą, – linksmi sako. – Neįsižeisk, bet nusikaltimo vietos apžiūrai visiškai netinki. – Jis nuplėšia popierinio rankšluosčio lapelį ir sušlapina kriauklėje. – Nesirūpink, kraują aš iššluostysiu.

– Tu man nepaaiškina, koks buvo Teo motyvas.

– A. – Džeikobas dirsteli per petį ir šelmiškai nusišypso. – Aš pavogiau jo sportbačius.

Manau, kad Aspergerio sindromas apibūdina ne tuos Džeikobo bruožus, kuriuos jis turi, o tuos, kurių neteko. Maždaug dvejų metų jis pradėjo praleidinėti žodžius, nebežiūrėti į akis ir vengti prisilieti-

mų. Jis negirdėjo mūsų, o gal nenorėjo girdėti. Vieną dieną įsiziūrėjau į sūnų, gulintį ant grindų šalia žaislinio sunkvežimio. Jis prisikišęs suko ratus, ir aš pamaniau: „Kur tu dingai?“

Aš teisinau sūnaus elgesį: kai nueiname apsipirkti, jis gūžiasi pirkinų vežimėlio dugne, nes prekybos centre šalta. Etiketės, kurias turiu iškirpti iš jo drabužių, labai dreskia. Kai man pasirodė, kad sūnus darželyje neturi draugų, surengiau jam patrakusį gimtadienio pobūvį su vandens pilnais balionais ir asilo, kuriam reikės prismeigti uodegą, piešiniu. Po pusvalandžio šėlionių staiga suvokiau, kad Džeikobas dingo. Buvau septintą mėnesį nėščia ir ištikta isterijos, kiti tėvai puolė ieškoti vaiko kieme, gatvėje, namuose. Radau jį aš: sėdėjo pusrūsyje, be perstojo dėdamas į leistuvą vaizdajuostę ir vėl išimdamas.

Išgirdusi diagnozę, apsipyliau ašaromis. Neužmirškite, kad tai buvo 1995 metais; autizmas man siejosi tik su Dastino Hofmano vaidmeniu „Lietaus žmoguje“. Anot pirmo psichiatro, pas kurį nuėjome, Džeikobas turi bendravimo ir elgesio problemų, bet skiriamasis kitų autizmo formų požymis, kalbinis atsilikimas, jam nebūdingas. Tik po kelerių metų mes išgirdome žodį *Aspergerio* – kol kas tokios diagnozės nebuvo. Tada jau turėjau Teo, o mano vyras Henris jau buvo išsikraustęs. Jis buvo programuotojas, dirbo namie ir negalėjo pakęsti Džeikobo įniršio priepuolių, nes sūnų suerzindavo kiekvienas menknėkis: ryški šviesa vonios kambaryje, siuntinių sunkvežimio čezžėjimas žvyruotu keliu, javainių struktūra pusryčiaujant. Tuo metu visiškai atsidaviau malonei ankstyvosios intervencijos psichoterapeutų – žmonių, vienas po kito einančių pas mus traukti Džeikobo iš jo mažo pasaulėlio. „Aš noriu susigrąžinti namus, – pasakė man Henris. – Aš noriu susigrąžinti tave.“

Bet aš jau buvau pastebėjusi, kad Džeikobas po elgesio ir logopedinės terapijos vėl pradėjo bendrauti. Mačiau pagerėjimą, todėl rinktis man net nereikėjo.

Tą vakarą, kai išėjo Henris, aš su Džeikobu sėdėjau virtuvėje prie stalo ir žaidžiau. Aš nutaisydavau kokią nors veido išraišką, o sūnus bandydavo atspėti, kokį jausmą ji atspindi. Šypsojaisi pro ašaras ir laukiau, kol Džeikobas pasakys, kad aš laiminga.

Henris su nauja šeima gyvena Silicio slėnyje, dirba „Apple“ ir retai kalbasi su sūnumis, nors kiekvieną mėnesį stropiai atsiunčia čekį

vaikams išlaikyti. Antra vertus, Henris visada buvo organizuotas. Ir puikiai skaičiuodavo. Galėdavo įsiminti „New York Times“ straipsnį ir pacituoti pažodžiui – tokia mokslinga savybė mane nepaprastai traukė, kai susitikinėjome, – taigi ne per daug skyrėsi nuo Džeikobo, kuris šešerių metų mokėdavo atmintinai visas televizijų programas. Tik praėjus daugeliui metų po Henrio išėjimo suvokiau, kad jis irgi turi vos pastebimą Aspergerio sindromą.

Daug triukšmaujama dėl Aspergerio sindromo vietos autizmo spektre, bet tai, atvirai kalbant, nesvarbu. Terminas – ne etiketė, aiškinanti, kas yra Džeikobas, tiesiog mes juo naudojames, kad sūnaus poreikiai mokykloje būtų tenkinami. Jei dabar jį pamatytumėte, pirmiausia pastebėtumėte, kad jis užmiršo persivilkti vakarykščių marškinius ar susišukuoti. Jei norėsite pasišnekėti, jums teks pirmam pradėti pokalbį. Jis nežiūrės jums į akis. O jei užkalbinsite ką nors kitą, atsisukęs veikiausiai pamatysite, kad Džeikobas išėjo iš kambario.

Šeštadienį mudu su Džeikobu einame apsipirkti.

Tai jo dienotvarkės punktas, vadinasi, mes retai kada jo neįvykdome. Apie visas naujoves turiu pranešti iš anksto, nes sūnui reikia pasiruošti – nesvarbu, ar tai apsilankymas pas dantų gydytoją, ar atostogos, ar naujas mokinyš, vidury mokslo metų pradėjęs lankyti matematikos pamokas su Džeikobu. Žinojau, kad netikro nusikaltimo vietą jis nepriekiaistingai išvalys iki vienuoliktos, nes tada staliuką prie „Townsend Food“ kooperatyvo pasistato moteris, nemokamai vaišinanti naujų gaminių pavyzdžiais. Ji jau iš matymo pažįsta Džeikobą ir paprastai duoda jam du mažučius kiaušinių suktinukus ar brusetos užkandžius, nelygu, ką tą savaitę reklamuoja.

Teo negrižo, todėl palikau jam raštelį, – nors dienotvarkę jis žino ne blogiau už mane. Kai pačiuomu striukę ir rankinę, Džeikobas jau sėdi ant užpakalinės sėdynės. Jam ten patinka, nes gali išsikėtoti. Vairuotojo pažymėjimo neturi, ir mes nuolat dėl to ginčijamės: jam aštuoniolika, pažymėjimą galėjo gauti prieš dvejus metus. Jis žino, kaip veikia šviesoforas, ko gero, galėtų jį išardyti ir vėl sudėti, bet aš būgštaju, kad, išvydęs iš skirtingų pusių atvažiuojant kelis automobilius, jis neprisimins, ar sankryžoje sustoti, ar važiuoti.

– Kokie namų darbai dar liko? – klausiu išvažiuodama.
– Kvailos anglų kalbos.
– Anglų kalba nekvaila, – sakau.
– Bet mano anglų kalbos *mokytojas* kvailas, – vypteli jis. – Franklinas liepė parašyti rašinį apie mėgstamiausią daiktą, aš norėjau apie pietus, o jis neleido.

– Kodėl?

– Jis sako, kad pietūs ne daiktas.

Dirsteliu į jį.

– Tikrai *ne*.

– Bet ir *ne* veiksmas, – aiškina Džeikobas. – *Jis* turėtų tai žinoti. Slepiau šypseną. Džeikobo pažodiškumas linksmia arba erzina – nelygu aplinkybės. Užpakalinio vaizdo veidrodėlyje matau, kaip jis prispaudžia prie lango nykštį.

– Pirštų atspaudams per šalta, – sakau atsainiai: tai man pasakė jis.

– Bet ar žinai, kodėl?

– Hm. – Žiūriu į jį. – Kai temperatūra žemiau nulio, įkalčiai neišlieka?

– Šaltis sutraukia odos poras, – aiškina Džeikobas, – todėl prakaito išsiskiria mažiau, taigi prie paviršiaus pirštas neprilips ir ant stiklo nepaliks nematomo atspaudu.

– Toks buvo mano antras spėjimas, – juokauju.

Vadindavau jį savo mažuoju genijumi, nes tokių žinių jis pažerdavo dar vaikystėje. Prisimenu, kartą, būdamas ketverių, jis skaitė iškabą prie gydyklos, o pro šalį ėjo paštininkas. Žmogelis išvertė akis; antra vertus, ne kasdien išgirsi darželinuką aiškiai ir skambiai tariant žodį „gastroenterologija“.

Įvažiuoju į automobilių stovėjimo aikštelę. Praleidžiu vieną visai neblogą vietelę, nes šalia stovi žvilgi oranžinė mašina, o Džeikobas nemėgsta oranžinės spalvos. Girdžiu, kaip jis sulaiko kvapą, kai važiuojame pro šalį. Išlipame iš automobilio, ir Džeikobas bėga vežimėlio. Paskui einame į vidų.

Ta vieta, kur paprastai stovi naujų gaminių reklamuotoja, tuščia.

– Džeikobai, – iškart sakau, – didelio čia daikto.

Jis žiūri į laikrodį.

– Penkiolika dvyliktos. Ji ateina vienuoliktą, o išeina dvyliktą.

– Matyt, kažkas atsitiko.

– Jai išoperavo skaudulį ant didžiojo kojos piršto, – sušunka darbininkas, netoliese kraunantis morkų paketus. – Po keturių savaitių grįš.

Džeikobas pradeda pliaukšėti sau per koją. Apžvelgiu parduotuvę, svarstydamą, ar kiltų tik dar didesnis skandalas, jei bandyčiau ištempti Džeikobą iš čia, kol rankos plaikstymas nevirto įniršio priepuoliu, ar man pavyktų jį atkalbėti.

– Prisimeni, kaip ponias Pinem susirgo juostine pūsleline ir tris savaites nesirodė mokykloje, o tau iš anksto pranešti negalėjo? Čia toks pat dalykas.

– Bet dabar penkiolika dvyliktos, – sako Džeikobas.

– Ponia Pinem pasveiko, tiesa? Ir viskas vėl buvo kaip anksčiau.

Morkų krovėjas jau spokso į mus. Nieko nuostabaus. Džeikobas *atrodo* visiškai normalus jaunuolis. Akivaizdu, kad protingas. Bet dėl suardytos dienvakšės turbūt jaučiasi taip, kaip jausčiausi aš, staiga sužinojusi, kad turiu šokti nuo „Sears“ dangoraižio, nors nekultivuoju tįstinio.

Kai Džeikobas tyliai suurzgia, suprantu, kad viskas baigta. Jis ima trauktis nuo manęs ir atsitrenkia į lentyną su marinuotomis daržovėmis ir padažais. Ant grindų ištykšta keli stiklainiai, ir nuo dūžtančio stiklo Džeikobas pašėlsta. Staiga jis ima spiegti – viena aukšta šaižia gaida, kuri yra mano gyvenimo garso takelis. Jis juda kaip neregys ir šeria man, kai tiesiu į jį rankas.

Tai trunka tik trisdešimt sekundžių, bet trisdešimt sekundžių gali virsti amžinybe, kai tave visi varsto akimis; kai tu vargais negalais parverti ant linoleumo grindų savo šešių pėdų ūgio sūnų ir užguli visu kūnu, nes tik toks prisilietimas jį ramina. Prispaudžiu lūpas jam prie ausies.

– *Taip, aš nušoviau šerifą*, – dainuoju. – *Bet pavaduotojo – ne...*

Jį nuo vaikystės ramina šios Bobo Marlio eilės. Kartais leisdavau šią dainą kiaurą parą, kad tik jam būtų geriau; net Teo išmoko žodžius, dar nesulaukęs trejų. Ir tikrai, Džeikobo raumenys atsipalaiduoja, rankos prie šonų suglemba. Akies kamputyje ištrykšta vieniša ašarytė.

– *Taip, aš nušoviau šerifą*, – šnibžda jis, – *bet juk savigyna tai...*

Suimu jo galvą ir priverčiu pažvelgti man į akis.

– Jau gerai?

Džeikobas delsia, lyg rimtai svarstydamas.

– Taip.

Atsitiesdama netyčia atsiklaupiu marinato baloje. Džeikobas atsisėda ir apsikabina kelius.

Aplink mus susirinko minia. Be morkų krovėjo, į Džeikobą su smalsiu siaubu ir gailėsčiu, lydinčiais mudu visur kaip šuo, kandžiojantis kulnus, spokso parduotuvės vedėjas, keli pirkėjai ir dvynukės su vienodais strazdanų žvaigždynais ant skruostų. Džeikobas nè musės nenuskriaustų ir tiesiogine, ir perkeltine prasme – mačiau, kaip jis tris valandas važiavo, uždengęs rankomis vorą, kad galėtų jį paleisti į laisvę lauke, kai išlips iš mašinos. Bet jei jo nepažįstate, pamatęs aukštą raumeningą vyruką, verčiantį lentynas, pamanytumėte, kad jis smurtingas, o ne nusivylęs.

– Jis autistas, – pratrūkstu. – Klausimų turite?

Pastebėjau, kad pyktis paveikiausias. Tai elektros šokas, būtinas, kad žiopiai nusuktų akis nuo sudužusio traukinio. Lyg nieko nebūtų atsitikę, pirkėjai vėl pradeda rinktis apelsinus ir dėti į maišelius saldžiausias paprikas. Abi mergytės nulekia prie pieno produktų. Morkų krovėjas ir vedėjas į mane nežiūri, ir aš visai patenkinta. Žinau, kaip kovoti su nesveiku smalsumu; mane gali palaužti tik gerumas.

Džeikobas šliurina paskui mane su vežimėliu. Ranka prie šono dar truputį trūkčioja, bet jis ją prilaiko.

Mano didžiausia viltis: kad Džeikobui taip nebeatsitiktų.

Mano didžiausias nuogastavimas: kad taip *atsitiks*, o manęs nebus šalia, ir žmonės jį pasmerks.

T E O

Veidą man teko siūti dvidešimt keturiomis siūlėmis, ačiū broliui. Nuo dešimties jų liko randas, kertantis dešinį antakį, nes Džeikobas pargriovė mano kėdutę, kai buvau aštuonių mėnesių. Kitos keturiolika siūlių papuošė mano smakrą per 2003 metų Kalėdas, kai, pradžiugintas kažkokios kvailos dovanos, aš suglamžiau įvynioklį, o Džeikobas, išgirdęs popieriaus braškėjimą, pasiuto. Tačiau tai pasakiau ne dėl brolio. Pasakiau, nes motina pareiškė, jog Džeikobas nepavojingas, nors aš gyvas įrodymas, kad ji apsigaudinėja.

Tikimasi, kad aš nusileisiu Džeikobui; tai viena nerašytų mūsų namų taisyklių. Todėl aplenkiamo aplinkkelio ženklą (*mirtis alyvoje*, a?), nes jis oranžinis ir erzina Džeikobą, nors aš dešimt minučių vėluoju į pamokas. Be to, jis *visada* pirmas maudosi duše, nes prieš šimtą milijardų metų, kai aš buvau dar kūdikis, Džeikobas nusiprausė pirmas, o keisti nusistovėjusią tvarką jam nepakenčiama. O kai man sukako penkiolika, ir aš Transporto priemonių registravimo skyriuje susitariau dėl leidimo mokytis vairuoti, bet taip ir nenuėjau, nes Džeikobą ištiko įniršio priepuolis dėl naujų sportbačių, – privalėjau suprasti, jog taip nutinka. Visa bėda, kad kažkas nutiko dar tris kartus, kai bandžiau įkalbėti motiną nuvežti mane į Transporto priemonių registravimo skyrių, ir galų gale aš tiesiog lioviausi prašyti. Jei taip bus ir toliau, sulaukęs trisdešimties, tebevažinėsiu riedlente.

Kartą, kai aš ir Džeikobas buvome maži, mudu tvenkinyje prie namų žaidėme su pripučiamą valtimi. Turėjau prižiūrėti Džeikobą, nors jis buvo trejais metais vyresnis, o plaukti mokėsi tiek pat laiko, kiek ir aš. Mes apvertėme valtį ir plaukėme po ja: ten oras buvo sunkus ir drėgnas. Džeikobas pradėjo šnekėti apie dinosaurus, kuriais tuo metu domėjosi, ir nenorėjo užsikimšti. Staiga mane apėmė

panika. Jis sunaudojo visą deguonį toje mažoje erdvėje. Pastūmiau valtį, mėgindamas nublokšti, bet plastikas laikėsi ant vandens ir priklijuotas, todėl aš dar labiau išsigandau. Be abejo, dabar, žvitriai žvelgdamas iš laiko perspektyvos, suprantu, kad galėjau išplaukti iš po valtės, bet tada man tokia mintis į galvą neatėjo. Tada tesuvočiau, kad negaliu kvėpuoti. Kai liaudis klausia, koks jausmas augti su broliu, turinčiu Aspergerio sindromą, prisimenu tą įvykį, nors atsakau, kad kitokio gyvenimo nepažįstu.

Nesu šventasis. Kartais tyčia siutinu Džeikobą, nes tai nerealiai lengva. Kartą įlindau į jo spintą ir sumaišiau visus drabužius. Kitą kartą paslėpiau dantų pastos gaubtelį, kad jis negalėtų užsukti tūbelės, išsivalęs dantis. Bet paskui man pasidaro gaila mamos, nes, kai Džeikobas pasiunta, labiausiai nukenčia ji. Kartais girdžiu, kaip ji verkia, manydama, kad mudu su Džeikobu miegame. Tada prisimenu, kad ji irgi tokio gyvenimo nepasirinko.

Todėl įsikišu. Tai aš jėga atplėšiu Džeikobą nuo pašnekovų, kai jo skrupulingumas pradeda visus erzinti. Tai aš liepiu jam neplaikstyti rankos, susijaudinus autobuse, nes tada brolis atrodo visiškai daužtas. Tai aš pirmiau einu į jo klasę, o ne į savo, nes reikia pasakyti mokytojams, kad Džeikobas rytą sudirgo, nes mes netikėtai pritrūkome sojų pieno. Kitaip tariant, elgiuosi kaip vyresnysis brolis, nors esu jaunesnis. O kai man atrodo, kad taip nesąžininga, kai kraujas užverda kaip lava, aš pasitraukiu. Jei į savo kambarį per arti, šoku ant riedlentės ir kur nors varau – bet kur, kad tik nebūčiau skylėje, kurią turėčiau vadinti namais.

Šiandien taip darau po pietų, kai brolis nusprendė pramanyto nusikaltimo vietoje žudiko vaidmenį skirti man. Kalbėsiu atvirai – ne dėl paimtų neatsiklausus batų ar iš šepetio nušvilptų plaukų (šiorpu kaip „Avinėlių tylėjimas“), o dėl minties, dingtelėjusios, pamačius virtuvėje Džeikobą su kukurūzų sirupo krauju, netikra galvos žaizda ir mane inkriminuojančiais įkalčiais: „Gera būtų.“

Bet man uždrausta sakyti, kad gyvenimas be Džeikobo būtų lengvesnis. Man uždrausta net taip galvoti. Dar viena nerašyta šių namų taisyklė. Taigi griebiu striukę ir varau į pietus, nors lauke septyni laipsniai šalčio, o vėjas kaip peiliu raižo veidą. Stabteliu riedlenčių parke, vienintelėje šio sumauto miestelio vietoje, kurioje policininkai

net leidžia važinėti, nors žiemą, kuri Taunsende, Vermonto valstijoje, trunka maždaug devynis mėnesius per metus, iš to naudos kaip numirėliui iš kompresų.

Per naktį kokius penkis centimetrus prisnigo, bet kai atvažiuoju, kažkoks tipas su snieglente bando šokinėti nuo laiptų. Jo draugelis mobiliuoju telefonu filmuoja. Mačiau juos mokykloje, bet mokomės skirtingose klasėse. Riedlentininkų požiūriu, mano elgesys – nelygis. Lankau parengiamuosius kursus į koledžą, vidurkis 3.98 balo iš 5 galimų. Dėl to riedlentininkai mane laiko trenktu, o mokslo gumbai laiko trenktu dėl aprangos ir pomėgio važinėti riedlente.

Bičas, kuris šokinėja, nukrenta ant užpakalio.

– Įdėsiu į „YouTube“, – pažada draugelis.

Aplenkiau riedlenčių parką ir lekiu per miestą į gatvę, susiraičiusią kaip sraigė. Pačiame viduryje stovi tortinis namelis – regis, tokie vadinami karalienės Viktorijos laikų pastatais. Jis nudažytas violetine spalva, viename šone bokštelis. Ko gero, dėl to ir sustojau pirmą kartą – koks žąsinas statydinasi namą su *bokštu*, išskyrus Sultenę*? Bet tame bokštelyje gyvena kokių dešimties ar vienuolikos metų mergaitė, ji turi perpus jaunesnį brolių. Mama važinėja žaliu furgonu „Toyota“, o tėtis greičiausiai gydytojas, nes jau du kartus mačiau jį grįžtant namo su chirurgo drabužiais.

Pastaruoju metu dažnai čia atvažiuoju. Paprastai pritupiu prie iškišo svetainės lango. Iš čia matau beveik viską – valgomojo stalą, kur vaikai daro namų darbus. Virtuvę, kur mama verda vakarienę. Kartais ji praveria langą, ir aš beveik galiu paragauti jų valgio.

Tačiau šią popietę nieko nėra namie. Pajuntu įžūlumo antplūdį. Nors dabar diena, o pro šalį nuolat važiuoja mašinos, nueinu už namo ir atsisėdu ant sūpuoklių. Susuku grandines ir laukiu, kol jos atsisuks, nors tokius žaidimus seniai išaugau. Paskui einu prie užpakalinio priebučio ir patraukiu už rankenos.

Durys atsidaro.

Žinau, kad negalima, bet vis tiek einu į vidų.

Iš mandagumo nusiaunu batus, palieku ant demblio prieškambaryje ir varau į virtuvę. Kriauklėje dubenėliai su javainių likučiais.

* Brolių Grimų pasakos herojė, raganos augintinė, užsikeldavusi mylimąjį į bokštą kasa.

Atidarau šaldytuvą ir pamatau krūvas uždengtų „Tupperware“ indų. Randu lazanijos likučius.

Išimu stiklainį su žemės riešutų sviestu ir pauostau. Ar man vaidenasi, ar kvapas iš tikrųjų skanesnis negu to, kurį valgome *namie*?

Pakabinu pirštu ir paragauju. Paskui besidaužančia širdimi nešiuosi prie stalo – sykiu su uogienės stiklainiu. Paimu nuo stalo dvi riekės duonos ir pradėdu raustis stalčiuose, kol randu sidabrinis stalo įrankius. Pasidarau sumuštinį su žemės riešutų sviestu ir uogiene, lyg nuolat šeiminkaučiau šioje virtuvėje.

Valgomajame atsisėdu ant kėdės, ant kurios visada sėdi mergaitė. Kertu sumuštinį įsivaizduodamas, kaip iš virtuvės išeina motina, nešina lėkšte su dideliu keptu kalakutu.

– Labas, tėti, – sakau tuščiai kėdei iš kairės, apsimesdamas, kad turiu tikrą tėvą vietoj spermos donoro negryna sąžine, kas mėnesį atsiunčiančio čekį.

„Kaip sekasi mokslas?“ – paklaustų jis.

– Gavau šimtą už biologijos kontrolinį.

„Neįtikėtina. Nenustebčiau, jei galų gale atsidurtum medicinos fakultete, kaip aš.“

Papurtau galvą, kad prašviesėtų. Arba įsivaizdavau, kad vaidinu seriale, arba turiu Auksaplaukės kompleksą.

Vakare Džeikobas man skaitydavo. Na, ne visai. Jis skaitydavo sau, ir ne tiek skaitydavo, kiek deklamuodavo atmintinai, aš tiesiog būdavau toje pačioje vietoje tuo pačiu laiku, taigi negalėjau nesiklausti. Tiesa, man patikdavo. Džeikobui kalbant, jo balsas kyla ir krinta, lyg kiekvienas sakinytis būtų daina: įprastame pokalbyje skamba keistai, bet pasakai tinka. Prisimenu, kaip klausiausi pasakos apie Auksaplaukę ir tris lokius mąstydamas, kokia ji lopė. Jei būtų buvusi apsuksesnė, būtų galėjusi pasilikti.

Pernai, ėmęs lankyti rajono vidurinės devintąją klasę, nusprendžiau pradėti viską iš naujo. Susipažinau su bičiais iš kitų miestelių, kurie apie mane nieko nežinojo. Pirmą savaitę vaikščiojau su dviem vaikiniais, Čadu ir Andrum. Jie drauge su manimi lankė tikslųjų mokslų pamokas ir atrodė klasiški bičiai, be to, gyveno ne Taunsende, o Svonyje ir niekada nebuvo matę mano brolio. Mes juokėmės iš gamtos mokslų mokytojo kelnų, kokiais dviem coliais per trumpų, ir per pietus kartu sėdėjome valgykloje. Net ketinome eiti į kiną, jei

savaitgalį bus rodomas koks padoresnis filmas. Bet vieną dieną į valgyklą atsivilklo Džeikobas, mat atliko fizikos užduočių paketą per žiauriai trumpą laiką, mokytojas jį paleido, ir, žinoma, brolelis tiesiu taikymu atkūrė pas mane. Pristačiau jį draugams ir pasakiau, kad jis irgi čia mokosi. Tai buvo mano pirmoji klaida – Čadas ir Andrus taip nudžiugo, kad šmėkščios tokio įtakingo asmens draugijoje, jog pradėjo Džeikobą klausinėti, kelintoje jis klasėje ir ar žaidžia kokioje komandoje. „Vienuliktoje, – atsakė Džeikobas ir pridūrė, kad sporto nemėgsta. – Man patinka kriminalistika. Kada nors girdėjote apie daktarą Henri Li?“ Paskui jis dešimt minučių be perstojo svaigo apie šį Konektikuto patologoanatomą, dirbusį tokiose garsiose bylose kaip O. Dž. Simpsono*, Skoto Petersono** ir Elizabet Smart***. Man rodos, Čadas ir Andrus dingo, kai Džeikobas pradėjo seminarą apie kraujo tiškalių pavyzdžius. Aiškus daiktas, kitą dieną, kai rinkomės, su kuo darysime laboratorinius darbus, jie mane mikliai paliko.

Suvalgiau sumuštinį, taigi keliuosi nuo stalo ir pėdinu iš valgo-mojo į viršų. Pirmas kambarys antrame aukšte – berniuko, sienos nukabinėtos plakatais su dinozaurais. Patalynė išmarginta švytinčiais pterodaktiliais, ant grindų mėtosi tiranozauro formos nuotolinio valdymo pultelis. Valandėlę stoviu kaip įbestas. Buvo laikas, kai Džeikobas iš proto kraustėsi dėl dinozaurų, kaip dabar dėl kriminalis-tikos. Ar šis mažas berniukas galėtų papasakoti apie terizinozauridą, rastą Jutoje, su penkiolikos colių ilgumo nagais kaip iš siaubo filmo paaugliams? Ar apie pirmus dinosauro – hadrozauro – griaučius su beveik visais kaulais, 1858 metais rastus Naujajame Džersyje?

Ne, jis tik paprastas vaikas, o ne vaikas, turintis Aspergerio sindro-mą. Tai aišku, vien vakare pažvelgus į šią šeimą pro langą. Aš žinau, nes noriu būti šioje virtuvėje su jaukiomis geltonomis sienomis, o ne ten, iš kur pabėgau.

Staiga kai ką prisimenu. Tą dieną, kai su Džeikobu žaidėme tven-kinyje po pripučiamo valtimi ir aš pašėlau, nes nebegalėjau kvėpuoti,

* Tikėtina, kad nužudė buvusią žmoną ir jos meilužį. Išsteisintas.

** Nužudė aštuntą mėnesį nėščią žmoną. Nuteistas mirti, bet kol kas sėdi ka-lėjime.

*** Keturiolikmetė paauglė, pagrobta iš savo miegamojo ir devynis mėnesius nuolat prievartaujama.

o virš mūsų stūksojo jos dugnas. Jis atplėšė valtį, prisisiurbusią prie vandens paviršiaus, apkabino mane per krūtinę ir pakėlė, kad galėčiau godžiai ryti orą. Ištempė mane į krantą ir drebėdamas sėdėjo šalia, kol aš įstengiau apversti liežuvį. Tai paskutinis mano prisiminimas, kai Džeikobas rūpinosi *manimi*, o ne atvirksčiai.

Vieną miegamojo, kuriame stoviu, sieną užima lentynos su elektroniniais žaidimais. Daugiausia „Wii“ ir „Xbox“, ir dar keletas „Nintendo DS“. Mes neturime jokių žaidimų: nėra pinigų. Šlamštas, kurį Džeikobas turi vartoti per pusryčius – tiesiog antri tablečių, injekcijų ir papildų pusryčiai, – kainuoja nerealią sumelę, žinau, jog motina naktimis nemiega, pasiėmusi ką nors redaguoti, kad galėtų sumokėti Džesei, Džeikobo socialinių įgūdžių mokytojai.

Tylioje gatvėje išgirstu burzgiant mašiną, o dirstelėjęs pro langą, pamatau prie namo privažiuojant žaliąjį furgoną. Nuskrieju laiptais ir per virtuvę dumiu prie užpakalinių durų. Neriū į krūmus ir, sulaikęs kvapą, žiūriu, kaip iš mašinos pirmiausia išlipa berniukas ledo ritulininko apranga. Paskui išlipa sesuo, galiausiai tėvai. Tėvas ištraukia krepšį su įranga pro užpakalines furgono duris, ir visi dingsta namo viduje.

Nueinu prie kelio ir riedlente nuvažiuoju nuo tortinio namelio. Po striuke pakištas „Wii“ žaidimas, kurį pastvėriau paskutinę akimirką – kažkoks „Super Mario Challenge“. Jaučiu, kaip po juo daužosi širdis.

Aš negaliu jo žaisti. Man net nelabai jo reikia. Pasiėmiau tik supratęs, jog ta šeima net nepastebės, kad vieno elektroninio žaidimo trūksta. Kaip jie *galėtų* pastebėti, kai visko turi tiek daug?